

SAD SVI ŽELE OLGU¹

„Razgovor? S njom? Nek ti je sa srećom!“ Ili još direktnije: „Videćeš, neće ti uspeti. Ona ne daje intervju.“ To su mi govorili pre nego što sam dogovorila razgovor s Dženifer Kroft budući da slovi kao nedostupna za medije. Kad je pre tri godine medijima prostrujala informacija da je Tokarčukova ovenčana Bukerom, interesovanje je takođe pobudila ona – prevoditeljka nagrađenih *Beguna*. Ali ni tada, a ni nakon Nobela, kad su se o poljskoj spisateljici izjašnjavali između ostalog i prijatelji iz detinjstva, negdašnji ili sadašnji susedi ili poznanici, Kroft nije udelila nijedan intervju poljskim medijima.

Poznata nam je njena benediktinska predanost radu: upravo je ona prevela *Knjige Jakovljeve* napisane na hiljadu stranica.

Natalija Šostak: *Da li ste, kada ste počeli da prevodite, već nazirali da ćete jednog dana i pisati?*

Dženifer Kroft: Još kao mala volela sam da izmišljam priče. Prevođenje sam otkrila s nekih dvadeset godina. Shvatila sam da je to odličan način da se naučite disciplini. Mogla sam da biram značajne pisce i da minuciozno proučavam njihovu tehniku pisanja. Da učim od njih. Prevodim takođe i sa španskog, dakle preda mnom je širok spektar u lingvističkom i kulturološkom smislu. Na mom stolu su upravo knjige argentinskog pisca Pedra Mairala koje treba da šaljem urednicima književnih časopisa. To je veoma oštra proza, ali je za mene bila dobra lekcija brzog, emocionalnog pisanja.

N. Šostak: *A šta ste naučili od Olge Tokarčuk?*

Dž. Kroft: Olga je poznata po tome kako koristi svoje poznavanje psihologije. Ona proniče u misli svojih junaka na neobično precizan način. Po tome se izdvaja. Način na koji pristupa jeziku je zanimljiv. A i njena proza ima lirski ritam koji me umiruje. Pred kraj *Knjiga Jakovljevih* događa se toliko loših stvari, mnogo ljudi umire. Plakala sam prevodeći te fragmente, ali je ritam te proze za mene bio svojevrsna uteha.

Obožavam, takođe, i način na koji opisuje svet pod zemljom, svet gljiva i biljaka. U *Knjigama Jakovljevim* stvorila je zaseban svet u kojem je sve međusobno povezano. Poseban ekosistem. Njena proza je istovremeno i lokalna i univerzalna.

¹ Delovi intervjuja Natalije Šostak s Dženifer Kroft, američkom prevoditeljkom Olge Tokarčuk. Izvornik: Šostak, Natalija i Dženifer Kroft, „Otišlo, ostalo“ – neobično ličan roman prevoditeljke Olge Tokarčuk. U: Wyborcza.pl, 16. februar 2021. (Prim. prev.)

N. Šostak: *Morali ste da konkurišete za stipendiju da biste preveli Knjige Jakovljeve?*

Dž. Kroft: Nisam dobila avans od izdavača. Da nije bilo pomoći raznih institucija, ne bih mogla da opstanem toliko dugo. Ali znala sam odmah da želim da prevodim tu knjigu. Skoro da i ne čitam istorijske romane, ali *Knjige Jakovljeve* mi je Olga poslala pre nego što su objavljene. Pročitala sam ih brzo iako imaju preko hiljadu stranica. Bila sam kao omadijana.

Kad sam se spremala da je prevodim, znala sam da će to potrajati, ne samo zbog njenog obima. Kad čitam knjigu čija se radnja odvija u 18. veku na engleskom, nailazim na reči koje ne razumem, ali čitam dalje. Ne moram da znam kako se nazivaju specifični delovi garderobe da bih razumela o čemu se radi. Ali kad prevodiš, stvar je potpuno suprotna. Prvih trista stranica oduzelo mi je mnogo vremena jer sam svaki čas morala da se zaustavljam. Za mnoge reči nisam pronalazila ekvivalente. Kasnije su se stvari brže odvijale.

Prevod sam predala izdavaču pre godinu dana. Iz razloga koji nemaju nikakve veze sa mnom, objavljivanje je odloženo. Sad čekamo.

N. Šostak: *Sećate li se koju ste knjigu s poljskog prvo preveli?*

Dž. Kroft: Zbirku Hane Kral *Dakle, ti si Danijel*. Taj prevod nikada nije ugledao svetlost dana. Kasnije sam posegnula za nekoliko priča iz Olgine zbirke *Svirka na mnogo bubnjeva* i za stihovima Mažane Kjelar. Nakon toga sam već čitala sve što mi je dolazilo pod ruku i s vremena na vreme prevodila. Američki čitaoci nemaju pojma koliko je neverovatno bogata poljska literatura. To je da ne poveruješ.

N. Šostak: *Kad ste upoznali Olgu?*

Dž. Kroft: Moj prvi prevod Olginih pripovedaka objavljen je 2005. godine. Upoznala sam je tri godine nakon toga. Već sam prevodila *Begune*, pa smo mnogo razgovarale o tome šta nam se čini da je u toj knjizi najvažnije.

N. Šostak: *Ali njen prevod se pojavio tek deset godina kasnije, tačnije 2017. godine?*

Dž. Kroft: Upravo tako. Na početku nisam mogla ni da pretpostavim da će mi to oduzeti toliko vremena i da će me koštati toliko truda. Nije bilo lako zainteresovati izdavače s anglojezičkog prostora za prozu slabo znane poljske književnice.

Razgovarala sam jednom prilikom s Antonijom Lojd Džons, prevoditeljkom i promoterkom poljske literature. Govorila mi je da se ne bavimo samo prevođenjem, već i lobiranjem, marketingom, pi-arom...

Radimo to jer verujemo u „svoje“ autore, želimo da njihove knjige dopru do čitaoca. Ali literatura koja ne dolazi s anglojezičkog područja ne donosi previše dobiti, pa je izdavači nerado publikuju i ne ulažu mnogo u njenu promociju.

Mogu da kažem da sam nekoliko godina bila neka vrsta Olgine agentkinje. Mnogo sam naučila zahvaljujući tome. Susretala sam se s ljudima, slala knjige, vodila profile na društve-

nim mrežama. Naravno, Olga sad ima pravog agenta. Nisam bila svesna koliki je samo deo mog života taj posao okupirao. Zараđujemo više od prevodilaca u Poljskoj, ali ovaj deo posla je težak.

Sad je Amerika poludela za Olgom i njenim knjigama, što je, naravno, predivno. Za nekoliko godina situacija se preokrenula za sto osamdeset stepeni i sad svi žele Olgu.

*(S poljskog prevela **Jelena H. Jovanović**)*